

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินโครงการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติกหลังใช้การเล่นบำบัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา เป็นเด็กที่มารับการรักษาที่งานผู้ป่วยนอก(จิตเวชเด็กและวัยรุ่น) โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ว่าเป็น Autism ตามข้อวินิจฉัยของDSM IV(American Psychiatric Association, 1994)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กออทิสติก จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

1. มีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
2. มีระดับความรุนแรงปานกลาง
3. ไม่มีการเจ็บป่วยทางกายและทางจิตอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ภาวะปัญญาอ่อน ลมชัก

สมองพิการ

4. ยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการและสามารถร่วมการบำบัดได้จนครบที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมี 1 ชุด คือ คู่มือสำหรับผู้ศึกษาในการใช้บำบัด
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับทดลองมี 2 ชุด คือ แบบทดสอบความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก และ แบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกอายุ 3 – 6 ปี
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลองข้อมูลในการทดลองมี 2 ชุด คือ
  - 4.1 แบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก
  - 4.2 แบบรวบรวมความคิดเห็นของผู้ปกครองและพยาบาลผู้ดูแล

วิธีการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการเล่นบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการเล่นในเด็กออทิสติก

1.2 ผู้ศึกษาได้พัฒนาโปรแกรมการเล่นกับเด็กออทิสติกของ Beyer และ Gammeltoft (2001) เพื่อหากรอบแนวคิดในการสร้างคู่มือ

1.3 โดยเขียนรายละเอียดของคู่มือการเล่นบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนและเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้

1. ระยะเวลาสร้างสัมพันธภาพ ประกอบด้วยการเล่น ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลผู้บำบัด การสร้างสัมพันธภาพ ทำให้เกิดความไว้วางใจและเกิดการพัฒนาดວນซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมและภาษา

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: เกิดรูปแบบการสร้างสัมพันธภาพ การพัฒนาสัมพันธภาพ อารมณ์เชิงบวก เกิดการสื่อสาร การลดแรงต้าน การพัฒนารูปแบบความกลัว การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น การระบายอารมณ์

2. ระยะเวลาบำบัด ประกอบด้วย การบำบัดรายบุคคล และรายกลุ่ม

การบำบัดรายบุคคล ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมในระยะบำบัดจะทำให้เด็กเรียนรู้ กฎ กติกา และมีทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่น รวมทั้งพัฒนาความเข้าใจคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสื่อสารด้วยท่าทางและคำพูดได้อย่างเหมาะสม

การบำบัดรายกลุ่ม ประกอบด้วย การเล่นเกมที่ส่งเสริมให้รู้จักการรอคอย การเรียนรู้กฎ กติกา และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นการใช้ทักษะทางสังคมและภาษาในสถานการณ์จริง รวมทั้งพัฒนาความเข้าใจคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น และสามารถสื่อสารด้วยท่าทางและคำพูดได้อย่างเหมาะสม

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนารูปแบบ อารมณ์เชิงบวก เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น ความคิดสร้างสรรค์ การสอนทักษะชีวิต การเล่นเกม และการสร้างความเห็นอกเห็นใจ การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำคู่มือการเล่นบำบัดของวิมล เนติวิธวรกุล (2548) ซึ่งได้พัฒนามาจากโปรแกรมการเล่นกับเด็กออทิสติกของ Beyer & Gammeltoft (2001) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ทำการตรวจสอบในเรื่องเนื้อหาของเครื่องมือ ความเหมาะสมและครอบคลุม จำนวนภาษาสามารถสื่อความเข้าใจ เป็นภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อหาและถูกต้องตามวิธีเขียนทางหลักวิชาการ

ผลการตรวจสอบเป็นดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เห็นชอบ ที่จะนำคู่มือไปใช้โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาต่างๆ ดังนี้

1. ให้ปรับสำนวนภาษาของตารางการดำเนินกิจกรรม และแบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก อายุ 3 – 6 ปี

2. กระบวนการและโครงสร้างการเล่นบำบัด ให้เพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล และให้คำเนื่งถึงระยะเวลาในการบำบัด

3. ผู้ศึกษาแก้ไขปรับปรุงภายใต้การดูแลแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากการปรับปรุงถือว่าได้คู่มือการเล่นบำบัดสำหรับเด็กออทิสติกที่มีคุณภาพและนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองในการกรอกข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกได้แก่ เพศ วันเดือนปีเกิด อายุ การวินิจฉัยโรค เป็นบุตรคนที่ ผู้ดูแลผู้ป่วย จำนวนสมาชิกในบ้าน แผนการดูแลผู้ป่วย ประวัติการใช้ยา การเรียนในระบบโรงเรียนและการรักษาอื่นๆที่ได้รับ

3. เครื่องมือที่ใช้กำกับการทดลอง ได้แก่

3.1 แบบทดสอบความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก

เป็นแบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกในแต่ละวัน โดยทำการประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกทุกวัน

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เพื่อทดสอบความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก แบบทดสอบมีเนื้อหาที่สอดคล้องและครอบคลุมกิจกรรมในโปรแกรมการเล่นบำบัดทั้ง 6 กิจกรรม คำถามมี 10 ข้อ ข้อความที่ใช้ทดสอบมี 4 ตัวเลือกตามระดับความสามารถในการเล่นของเด็ก โดยมีคะแนน 1 ถึง 3 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกต้องได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านทำการตรวจสอบในเรื่องเนื้อหาของเครื่องมือ ความเหมาะสมและครอบคลุม สำนวนภาษาสามารถสื่อความเข้าใจ เหมาะสมกับเนื้อหา ปรับปรุงทั้งสำนวนภาษาและความสอดคล้องของเนื้อหาภายใต้การดูแลแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 แบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก อายุ 3 – 6 ปี

เป็นแบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกจากการเกิดปัจจัยบำบัดในการเล่นแต่ละครั้งทุกวัน

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เพื่อประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก แบบประเมินมีเนื้อหาที่สอดคล้องและครอบคลุมกิจกรรมในโปรแกรมการเล่นบำบัด ปัจจัยบำบัดมี 14 รายการ เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก ต้องได้คะแนนการเกิดปัจจัยบำบัดในการเล่นบำบัดแต่ละครั้ง ร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านทำการ

ตรวจสอบในเรื่องเนื้อหาของเครื่องมือ ความเหมาะสมและครอบคลุม ส่วนวนภาษาสามารถสื่อความเข้าใจ เหมาะสมกับเนื้อหา ปรับปรุงทั้งส่วนวน ภาษาและความสอดคล้องของเนื้อหา ภายใต้การดูแลแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลอง มี 1 ชุด คือ

แบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก ของวิมล เนติวิจิตรกุล (2548) ซึ่งได้พัฒนามาจากแบบประเมินพัฒนาการของผู้พิการ นำมาใช้กับเด็กออทิสติกในการประเมินผลการรักษาทางคลินิก มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กออทิสติก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วย/ผู้พิการซึ่งเป็นแบบประเมินเฉพาะที่แตกต่างจากผู้ป่วยด้วยโรคอื่นๆ โดยเฉพาะเกณฑ์การประเมิน Function Independence Measure (FIMS) สร้างขึ้นโดย American Congress of Rehabilitation Medicine และ American Academy of Physical Medicine and Rehabilitation (Delisa, 1993) ที่ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติปรับมาใช้และโรงพยาบาลที่มีหน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟูในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้อยู่ สามารถใช้บอกความรุนแรงของความพิการและบอกผลของการรักษาทางเวชศาสตร์ฟื้นฟูที่มีลักษณะเป็นแนวคิด 2 มิติ ประกอบด้วย ข้อรายการที่ประเมินด้านการใช้กล้ามเนื้อ 13 ข้อและด้านการคิด – สถิติปัญญา 5 ข้อ รวม 18 ข้อ ที่ครอบคลุมความสามารถในการทำกิจกรรม ทั้งด้านการเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อ และการใช้สติปัญญา ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

2. ผู้ปรับใช้เครื่องมือได้ปรับแบบประเมินดังกล่าวมาเป็นแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก โดยศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มตามกรอบเดิมของแบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรม (FIMS) หลังจากนั้นปรับภาษาให้เข้าใจง่าย สรุปข้อคำถามได้ทั้งหมด 10 ข้อ แล้วนำข้อคำถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น 3 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ 1 ท่านและนักจิตวิทยา 1 ท่าน ตรวจสอบด้านภาษาและความหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้ป่วยเด็กออทิสติก จากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบอีกครั้งโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอแนะนำปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำมาใช้ในการทดลอง

หัวข้อการประเมินประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คือการประเมินทักษะทางสังคมและสติปัญญา ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ ในเรื่องสมาธิความสนใจ 2 ข้อ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 3 ข้อ ความจำ 2 ข้อ และพฤติกรรมซ้ำๆ 1 ข้อ ส่วนที่ 2 ประเมินการสื่อความหมายประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษา มีการให้คะแนน เป็น 7 ระดับ คือ 1 ถึง 7 คะแนน ดังตัวอย่าง

กิจกรรม	คะแนนพัฒนาการ						
	7	6	5	4	3	2	1
1. ทักษะทางสังคมและสติปัญญา (Social Cognition)							
1.1 ความสนใจ สนใจ จากการ มอง	สนใจ มอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ 30-45 นาที	สนใจ มอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ 30-45 นาที โดยต้อง มีผู้ กระตุ้น เตือน เล็กน้อย	สนใจ มอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ 20-30 นาที โดยต้อง มีผู้ กระตุ้น เตือนเป็น เล็กน้อย	สนใจ มอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ 10-20 นาที โดยต้อง มีผู้ กระตุ้น เตือนเป็น ส่วนใหญ่	สนใจ มอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ ไม่ น้อยกว่า 5 วินาที -10 นาที โดย ต้องมีผู้ กระตุ้น เตือน เป็นส่วน ใหญ่	สนใจมอง กิจกรรม ที่ทำอยู่ ได้ ไม่น้อย กว่า 5 วินาที -10 นาที โดยต้องมี ผู้กระตุ้น เตือน ตลอดเวลา	มองผ่าน ทะลุ หรือ จับจ้องได้ น้อยกว่า 5 วินาที และไม่มี การ ตอบสนอง ต่อการ กระตุ้น เตือน

2. นำเครื่องมือประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับความครอบคลุมและความสอดคล้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ปรับปรุงแก้ไขโดยถือเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับได้ค่าความสอดคล้องในเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เท่ากับ 0.8

3. ตรวจสอบค่าดัชนีของความสอดคล้องของแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก โดยนำไปใช้กับเด็กออทิสติก 10 คน มีการตรวจสอบดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำความเข้าใจถึงวิธีการเก็บข้อมูลแบบประเมินแก่ผู้ช่วยศึกษา 1 ท่าน คือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำที่งานผู้ป่วยนอก

2. เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบประเมิน โดยใช้วิธีการสังเกตร่วมกับผู้ศึกษา คือให้ผู้ช่วยศึกษาร่วมสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กออทิสติก 10 คนในเวลาเดียวกับผู้ศึกษา
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของการใช้แบบประเมินโดยใช้การคำนวณของ William A. Scotte (วิเชียร เกตุสิงห์, 2529) ผลการวิเคราะห์มีความเชื่อถือได้ตามลำดับการประเมิน ครั้งที่ 1-10 มีค่าเท่ากับ 1, 1, 1, .95, .97, .96, 1, .80, .99 และ .97

ขั้นตอนดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะเตรียมการศึกษา

1. การเตรียมเครื่องมือ ผู้ศึกษาร่างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดที่ตั้งกล่าวมาแล้ว ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยศึกษา สำหรับแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก วัดก่อนและหลังการศึกษารวมระยะเวลา 15 วัน

2. การเตรียมผู้ทำการศึกษา ผู้ศึกษามีการเตรียมตัวในการเป็นผู้นำบัดโดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นบำบัด ปัจจัยและขั้นตอนในการบำบัด แล้วทำโครงการการเล่นบำบัดที่งานผู้ป่วยนอก (จิตเวชเด็กและวัยรุ่น) โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา โดยมีเด็กออทิสติกจำนวน 20 ราย บำบัดในเวลา 2 เดือน การบำบัดมีการนิเทศโดยจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำในการบำบัด

3. เตรียมผู้ช่วยศึกษา จำนวน 1 คน เพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วยศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การพยาบาลจิตเวชเด็ก เป็นผู้ผ่านการอบรมเฉพาะทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชมาแล้ว โดยผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษากิจกรรมต่างๆในการบำบัดด้วยการเล่น และวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน เปิดโอกาสให้ผู้ช่วยศึกษาซักถามข้อสงสัยต่างๆ เพื่อให้ผู้ช่วยศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนได้ชัดเจน

4. เตรียมสถานที่สำหรับทำการศึกษา ขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอทำการทดลองในโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา โดยแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียด ขั้นตอน และระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 10 เมษายน 2550 โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำการเล่นกับเด็กออทิสติก ระยะเวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ใช้เวลาในการบำบัดโดยรวม 15 วัน ประกอบด้วยการเล่น

รายบุคคลในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 60 นาที ในสัปดาห์ที่ 3 เป็นการบำบัดรายกลุ่ม จะได้รับการบำบัดสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 60 นาที

การเล่นบำบัดประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ระยะเวลาสร้างสัมพันธภาพ ประกอบด้วย

วันที่ 1 “หนูคือใคร”

จุดประสงค์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ให้เกิดความไว้วางใจ และพัฒนาตัวตนเด็ก

วิธีการ พยาบาลผู้บำบัดแนะนำตัวเอง ทักทายเด็ก กระตุ้นให้เด็กแนะนำตัวเองโดยให้มองกระจก ชี้ ทักทาย และแนะนำตัวสลับกัน 3 ครั้ง

การประเมินผล จากการสังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลผู้บำบัด “หนูรู้แล้ว”

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ และพัฒนาความตั้งใจ ความคาดหวัง และการกำหนดจุดสนใจร่วมกัน

วิธีการ พยาบาลผู้บำบัดนำของเล่นต่างๆมาใส่ในกล่องหรือถุง ได้แก่ ลูกข่าง รถของเล่น สัตว์จำลอง โทรศัพท์ แล้วล้วงหยิบของเล่นออกมาเล่นให้เด็กดู หรือให้เด็กล้วงหยิบเอง

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดรูปแบบของการสร้างสัมพันธภาพ การพัฒนาสัมพันธภาพ อารมณ์เชิงบวก การลดแรงต้าน เกิดการสื่อสาร การระบายอารมณ์ และเกิดจินตนาการกับการมองเห็น

ขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาบำบัด กิจกรรมประกอบด้วย

วันที่ 2 “หนูทำได้”

จุดประสงค์ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้การเลียนแบบและภาพสะท้อน

วิธีการ 1. การเล่นลูกข่าง พยาบาลผู้บำบัดนำลูกข่างมาเล่นหมุนแล้วให้เด็กเล่นตาม พยาบาลผู้บำบัด

2. การเล่นโทรศัพท์ พยาบาลผู้บำบัดนำโทรศัพท์มาเล่นโทรแล้วให้เด็กเล่นตาม พยาบาลผู้บำบัด

3. การเล่นวางของ (บล็อก) พยาบาลผู้บำบัดนำบล็อกมาวางตามตำแหน่งต่างๆ ของร่างกาย แล้วให้เด็กวางของตามพยาบาลผู้บำบัด

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนาสัมพันธภาพ อารมณ์เชิงบวก การระบายอารมณ์ การลดแรงต้าน เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ การแสดงบทบาทสมมุติ และการสอนทักษะชีวิต

วันที่ 3 “หนูจำได้”

จุดประสงค์ 1. เพื่อให้เด็กออกทิสติกเกิดการเรียนรู้จากการมองเห็น เกิดเป็นภาพหรือคำสั่งศัพท์ในสมอง

2. เพื่อให้เด็กเกิดการเชื่อมโยงระหว่างภาพในสมองกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้

3. เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ จากการเชื่อมโยงสถานการณ์ภายนอกกับประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่

วิธีการ พยาบาลผู้บำบัดนำภาพลำดับเหตุการณ์ เล่าเหตุการณ์ให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กออกทิสติกนำสิ่งของในเหตุการณ์มาวางที่รูปภาพให้ตรงกัน

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนาสัมพันธภาพ อารมณ์เชิงบวก การระบายอารมณ์ การลดแรงต้าน เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น และการสอนทักษะชีวิต

วันที่ 4 “หนูมีเพื่อน”

จุดประสงค์ 1. เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมองเห็น (Visual Learning)

2. เพื่อให้เด็กรู้จักการรอคอย และเรียนรู้จักกฎ กติกา

วิธีการ พยาบาลผู้บำบัดทำเส้นแบ่งเขตระหว่างเด็ก นำของเล่น เช่น บล็อกมาต่อให้สูงขึ้น ให้เล่นสลับกันระหว่างเด็กกับพยาบาลผู้บำบัด โดยให้ใส่หมวกเป็นสัญลักษณ์ในการสลับการเล่น

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนาสัมพันธภาพ อารมณ์เชิงบวก เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น การเล่นเกม และการสร้างความเห็นอกเห็นใจ

วันที่ 5 “หนูเล่นเป็น”

จุดประสงค์ 1. เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจภาษา กฎ กติกาและการสลับบทบาทที่ซับซ้อนขึ้นด้วยวิธีง่ายๆ

2. เพื่อเตรียมทักษะทางสังคมของเด็กออกทิสติกให้พร้อมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

วิธีการ พยาบาลผู้บำบัดทำเส้นเขตระหว่างเด็กกับผู้สอน แบ่งแผ่นกระดาษสีวงกลม 6 สี ให้คนละแผ่น แจกกระดาษสีวงกลมคละสีคนละ 6 สีเท่าๆกัน ให้ผู้เล่นถือกระดาษวงกลมไว้ในมือไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามเห็น วางสีที่ตรงกับแผ่นกระดาษสีของตัวเองจนครบ 6 สี ถ้ามีสีซ้ำกันให้ถือไว้ในมือก่อนแล้วค่อยๆ สลับวางไว้ที่เส้นโดยใช้หมวกเป็นสัญลักษณ์ในการสลับ เมื่อมีสีที่ต้องการให้นำไปวางที่กระดาษสีของตนเอง ทำเช่นนี้จนครบ 6 สี

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนาลักษณะภาพ อารมณ์เชิงบวก เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น การเล่นเกม และการสร้างความเห็นอกเห็นใจ

วันที่ 6 "หนูเล่นกับเพื่อน"

จุดประสงค์ 1. เพื่อเตรียมสถานการณ์ให้เด็กออทิสติกเข้าใจสถานการณ์ที่มีกฎ กติกา ได้ ใช้ทักษะในการสลับบทบาทกับเพื่อนเด็กออทิสติกในวัยเดียวกัน

2. เพื่อทำให้เด็กสนุกสนานและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วิธีการ ให้ผู้เล่นนั่งรอบโต๊ะ วางขนม 3 ชนิดไว้ตรงกลาง เริ่มเล่นโดยให้พยาบาลผู้บำบัด เล่นก่อนโดยใส่หมวกเป็นสัญลักษณ์ แล้วแจกการ์ดรูปขนมแจกให้ผู้เล่นคนละ 1 ใบ (คว่ำรูปไว้) เมื่อแจกเสร็จให้ทุกคนเปิดการ์ดดู ถ้าใครมีการ์ดที่มีรูปขนมจะได้กินขนมชิ้นนั้น สลับกันเป็นผู้นำกลุ่ม จนครบทุกคน

การประเมินผล ประเมินจากปัจจัยบำบัดที่เกิดขึ้น: การเกิดการพัฒนาลักษณะภาพ อารมณ์เชิงบวก เกิดการสื่อสาร การสร้างความสามารถและสมรรถนะ จินตนาการกับการมองเห็น การเล่นเกม และการสร้างความเห็นอกเห็นใจ

การกำกับการทดลอง ในแต่ละครั้งที่ทำการบำบัดผู้ศึกษาจะทำการประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทุกครั้งโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติกต้องทำได้คะแนน 2 ขึ้นไป ร้อยละ 75 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยคำนวณจากคะแนนที่บันทึกไว้ในแบบทดสอบความสามารถของเด็กออทิสติกทุกครั้งจนครบ 36 ครั้งของกิจกรรมทั้งหมดคิดเป็นร้อยละเปอร์เซ็นต์ และใช้แบบประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก อายุ 3 – 6 ปี เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเล่นของเด็กออทิสติก ต้องได้คะแนนประเมินผลการเกิดปัจจัยบำบัดในการเล่นแต่ละครั้ง ร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ช่วง ดังนี้คือ

1. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นบำบัด ผู้ช่วยศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก (Pre-test) ในวันแรกที่พบกลุ่มตัวอย่างคือ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2550 และวันที่ 11 มีนาคม 2550
2. ผู้ศึกษาประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติกทันที ทุกครั้งหลังการทำกิจกรรมการเล่นบำบัด

3. หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นบำบัดครบ 3 สัปดาห์ ผู้ช่วยศึกษาประเมินพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก (Post-test) ใช้เวลาในการประเมินประมาณคนละ 20 นาที ในวันที่ 10 มีนาคม 2550 และวันที่ 10 เมษายน 2550

4. รวบรวมความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณคนละ 30 นาที

5. ผู้ศึกษาจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ศึกษาเข้าพบผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมาย สร้างสัมพันธภาพและแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพบริการ วิธีเข้าร่วมในการศึกษา และชี้แจงให้ทราบว่า การตอบรับหรือการปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีผลกระทบต่อ การรับบริการแต่อย่างใด คำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างจะได้รับการปกปิดเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องทราบ และผลการศึกษานำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ถ้าผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายตอบรับการ ศึกษา ให้ผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายเห็นตียินยอมเข้าร่วมการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองและใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC+ ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างรายงานเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็กออทิสติก เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนพัฒนาการด้านสังคมและภาษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ด้วยค่าสถิติ t-test
3. ข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากการรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กออทิสติก โดยใช้คำถามปลายเปิด นำเสนอเป็นการบรรยายแบบความเรียง